

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Буяк Б.Б.

19 лютого 2021р.

ПРОГРАМА

вступних випробувань до аспірантури для здобуття ступеня доктора
філософії зі спеціальності
053 ПСИХОЛОГІЯ

Тернопіль - 2021

Загальна характеристика програми вступного іспиту

Програма вступного випробування включає:

1. Пояснювальну записку.
2. Критерії оцінювання знань вступника.
3. Перелік питань.
4. Список рекомендованої літератури для самостійної підготовки до вступного іспиту.

1. Пояснювальна записка

Інтеграція сучасної вищої школи до Європейського освітнього простору у контексті Болонського процесу зумовлює новий підхід до освітньо-наукової підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти. Згідно з Постановою Кабінету міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» під час навчання в аспірантурі здобувач вищої освіти повинен засвоїти компетентності, «достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію». Відповідно це зумовлює високі вимоги до знань та умінь абітурієнтів для здобуття даного рівня вищої освіти.

Програма вступного іспиту розроблена для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття третього рівня вищої освіти (доктор філософії) за спеціальністю 053 «Психологія», базується на освітній програмі другого рівня вищої освіти (магістр) за відповідною спеціальністю і затверджена ректором Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Зміст програми розрахований на перевірку системи психологічних знань та умінь в контексті наукової спеціальності майбутніх здобувачів третього рівня вищої освіти – «Педагогічна та вікова психологія».

Вступний іспит проводиться в *усній формі*. Екзаменаційний білет складається із 3 питань, зокрема, двох – теоретичних питань та одного – практично-творчого характеру. Час для підготовки до відповіді – 40 хвилин.

Теоретичні питання спрямовані на визначення рівня знань вступників в оволодінні основними поняттями й категоріями психологічної науки, обізнаності із дослідженнями вітчизняної та зарубіжної психології, теоретичними підходами, концепціями. Вони орієнтовані на визначення ступеня сформованості в абітурієнтів умінь аналізу, узагальнення психологічних явищ, визначення їх структури, закономірностей та психологічних механізмів розвитку тощо.

Питання практично-творчого характеру передбачають уміння інтегрувати знання, отримані впродовж вивчення різних теоретичних, прикладних та практичних психологічних дисциплін. Саме такий тип питань дозволяє найбільш адекватно визначити рівень прикладної підготовки кожного абітурієнта, його креативність, уміння мислити і знаходити вихід із проблемних ситуацій. У них яскраво проявляється рівень сформованості практично-професійних навичок та загалом рівень його професійної компетентності.

2. Критерії оцінювання знань вступника

Шкала оцінювання відповідей абітурієнтів на питання теоретичного та практичного характеру розміщується в діапазоні від 124 до 200 балів і розподіляється на п'ять рівнів: 1) високий, 2) достатній; 3) задовільний; 4) низький, 5) дуже низький. Критерії оцінювання представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання відповідей абітурієнтів на вступному випробуванні

Рівень	Бальна оцінка	Характеристика відповідей вступника	
		На питання теоретичного змісту	На питання практичного змісту
Високий	190- 200 балів	Абітурієнт дає повну та розгорнуту відповідь на питання білету, демонструє вільне володіння понятійним апаратом, повністю розкриває суть поставленого питання, добре орієнтується у міжпредметних зв'язках, наводить приклади.	Абітурієнт демонструє високі знання розуміння предмету, мети і завдань психологічного дослідження, уміння швидко визначитись з адекватними методами вивчення психічного явища, з описом конкретних психодіагностичних методик і процедурою їх проведення, або техніками психокорекційної чи психоконсультаційної роботи, що повністю відповідають поставленій задачі, підкріплює відповідь прикладами з педагогічної практики.
Достатній	175 – 189 бали	У відповідях допускаються неточності або незначні помилки, проте абітурієнт демонструє розуміння матеріалу, логічно обґрунтовує свої міркування.	Абітурієнт добре орієнтується у проблемній ситуації, визначається з методами та прийомами психодіагностичної та психокорекційної роботи, наводить приклади з власної практичної діяльності, але припускає неточності у описанні процедури проведення психодіагностичного обстеження або психокорекційного чи психоконсультаційного заходу
Середній	160-174 бали	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, переважно відтворюють знання на рівні запам'ятовування. Знання з предмету є неповними, абітурієнт плутається у визначеннях, втрачає логіку та послідовність розкриття питання, не наводить приклади.	Абітурієнт допускається помилок у розумінні суті проблемної ситуації, плутається у методах дослідження або виборі психодіагностичних методик та технік психокорекційної чи психоконсультаційної роботи, не наводить приклади.

Низький	124-159 бали	Абітурієнт відтворює незначну частину навчального матеріалу, частково розуміє зміст питання білета, його відповідь безпосередньо не стосується поставленого запитання. Він володіє основним термінологічним апаратом дисципліни, демонструє відсутність умінь міркувати, робити висновки.	Абітурієнт недостатньо обізнаний з методами дослідження та практичними навичками їх використанням, володінням психодіагностичними методиками, техніками та прийомами психокорекції.
Дуже низький	100-123 бали	Абітурієнт допустив грубі помилки, зовсім не розкрив змісту питання, відповідь відсутня.	Абітурієнт демонструє відсутність знань, практичних умінь і навичок

3. Перелік питань

3.1. Питання для визначення рівня теоретичної підготовки вступника

1. Загальна характеристика міфологічного, класичного, некласичного та постнекласичного етапів психологічного пізнання.
2. Поняття про особистість в загальній і соціальній психології. Теорія особистості. Структура особистості.
3. Соціальна психологія груп. Історія дослідження малих груп у вітчизняній і зарубіжній соціальній психології.
4. Соціальна психологія спілкування. Структура, функції, види та засоби спілкування. Вербальне і невербальне спілкування.
5. Основні симптоми криз 3 років і 6 (7) років. Значення для психічного розвитку дитини цих криз.
6. Психологічні особливості періоду ранньої дорослості.
7. Розкрийте суть та особливості різних підходів до періодизації похилого віку і старості. Визначте схожість та відмінність у даних підходах.
8. Взаємодія генотипу і середовища. Типи генно - середовищних кореляцій. Психічний розвиток дитини в ранньому онтогенезі.
9. Проблема функціональної спеціалізації півкуль головного мозку і їх білатеральна взаємодія.
10. Критичні та сензитивні періоди психічного розвитку дитини.
11. Проблема вікової періодизації психічного розвитку у дитячому віці.
12. Основні симптоми криз 3 років і 6 (7) років. Значення для психічного розвитку дитини цих криз.
13. Особистісні кризи в старості.
14. Психологія навчання. Розвивальне навчання у сучасній школі: сутність та шляхи забезпечення.
15. Психологія учіння. Формування в учнів бажання та уміння вчитися.
16. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя. Психологія педагогічної оцінки, її функції та види.
17. Порівняльна характеристика традиційної і гуманістичної системи навчання. Психологія педагогічної взаємодії з учнями.

18. Позитивна і негативна Я-концепції вчителя. Я концепція і механізми психологічного захисту. Вплив негативної Я-концепції вчителя на психологічний та особистісний розвиток учнів. Психологічне консультування учителів з негативною Я – концепцією.
19. Оптимальне педагогічне спілкування, його характеристика. Порівняльна характеристика монологічного і діалогічного педагогічного спілкування. Типи педагогічної взаємодії та їх психологічний аналіз.
20. Педагогічна установка та її вплив на ефективність педагогічного спілкування. Типові помилкові стереотипи вчителів у сприйманні особистості учнів. Особистісні установки вчителя-фасилітатора.
21. Психологічні умови становлення позитивної Я-концепції.
22. Основні положення гуманістичної психології щодо розуміння особистості.
23. Гордон Олпорт: диспозиційна теорія особистості.
24. Особистість як предмет психологічного вивчення О.М.Леонтьєва.
25. Основні етапи наукового дослідження. Значення первинної та вторинної інформації на кожному з етапів дослідження.
26. Поняття методології, її значення для психологічної науки. Визначення і співвідношення понять: «методологія», «метод», «методика». Класифікація методів психологічного дослідження.
27. Основні принципи логотерапії В. Франкла. Екзистенційна терапія А.Ленгле.
28. Основні положення біхевіоризму (на основі аналізу праць Е. Торндайка та Дж. Уотсона). Теорії сучасного необіхевіоризму.
29. Виникнення і розвиток гуманістичної психології. Основні її принципи та завдання.
30. Поняття про обдарованість. Вітчизняні і зарубіжні теоретичні концепції обдарованості.
31. Категорії обдарованих дітей та їх психологічні особливості.
32. Поняття про творчість. Психологічна характеристика творчої особистості.
33. Батьківські установки та стилі сімейного виховання. Усвідомлене батьківство як умова повноцінного розвитку дитини.
34. Основні етапи планування експериментального дослідження у психології. Завдання експериментатора на кожному з них.

35. Експериментальна вибірка. Основні способи формування експериментальної вибірки.
36. Експериментальні плани. Типи експериментальних планів за критерієм істинності в експерименті.
37. Внутрішня валідність експерименту. Чинники, які загрожують внутрішній валідності.
38. Специфіка класичного (ортодоксального) психоаналізу у трактуванні психологічних проблем і способів роботи з ними.
39. Особливості діяльності консультанта з точки зору проблемно-орієнтованого підходу.
40. Значення теорії консультування у консультаційній практиці. Види теоретичної орієнтації консультанта.
41. Етапи консультаційної бесіди. Вкажіть основні завдання кожного з етапів та методи, які доцільно використовувати для їх вирішення.
42. Аналіз спільних факторів, характерних для різних напрямків психотерапії.
43. Характеристика клініко-психологічних інтервенцій.
44. Підліткові поведінкові реакції. Основні види та характеристика.
45. Психологічний супровід дітей з порушеннями у розвитку емоційної сфери: поняття, мета та завдання. Категорії осіб з обмеженими функціональними можливостями як об'єкти психологічного супроводу.
46. Визначення соціально-психологічного тренінгу як особливої галузі прикладної психології. Методи соціально-психологічного тренінгу. Принципи організації соціально-психологічного тренінгу.
47. Стадії розвитку тренінгової групи. Криза у розвитку тренінгової групи.
48. Характеристика механізмів психотерапевтичної техніки впливу (конфронтація, інтерпретація та корегуючий емоційний досвід, зворотній зв'язок).
49. Характеристика базових психологічних якостей психотерапевта (інтуїція, емпатія, аперцепція, симпатія, рефлексивність).
50. Поняття про психологічний діагноз. Загальна характеристика видів психологічного діагнозу. Структура та особливості психологічного діагнозу. Сучасні підходи до постановки психологічного діагнозу.

51. Тести, їх особливості та умови ефективного використання. Критичний аналіз тестології. Критеріально-орієнтовані та нормативно-орієнтовані тести, їх порівняльна характеристика
52. Питальники, їх класифікація і критичний аналіз. Загальна характеристика психометричного підходу до діагностики особистості. Питальники Кеттела.
53. Проективні методики: теоретичні основи, класифікація і критичний аналіз. Загальна характеристика проективного підходу до діагностики особистості. Малюнкові методики у діагностиці особистості.
54. Поняття стандартизації психодіагностичних методик та характеристика її етапів. Вікові, перцентильні та стандартні приведені показники.
55. Поняття про надійність психодіагностичних методик. Вирахування коефіцієнту надійності. Загальна характеристика видів надійності.
56. Поняття про валідність психодіагностичних методик. Основне правило психометрики. Загальна характеристика видів валідності: змістова, критеріальна, конструктна.
57. Теоретичні та методичні основи вимірювання інтелекту за методикою Д.Векслера. Теоретичні та методичні основи вимірювання інтелекту за методикою прогресивних матриць Дж. Равена.
58. Психокорекція як напрям роботи психолога. Теоретичний аналіз проблеми. Реалізація різних теоретичних моделей у психокорекційній практиці.
59. Особливості застосування психодрами у психокорекційній роботі.
60. Ігрова терапія як метод психокорекції. Рольова творча гра як різновид ігрового тренінгу.
61. Застосування засобів мистецтва у психокорекційній роботі. Характеристика арт-терапії.
62. Етичний кодекс психолога. Вимоги до особистості і професійної діяльності психолога в системі освіти.
63. Зміст і основні види діяльності практичного психолога у закладах освіти. Психологічний кабінет: функціональне призначення та навчально-методичне забезпечення.

64. Суть явища “соціальної інфантильності” та причини його виникнення.
65. Медико-біологічна обумовленість появи відхилень у поведінці підлітків / психічні травми, пост-травматичний синдром, хронічні соматичні захворювання тощо.
66. Конфлікти між основними базовими потребами підлітків та можливістю їх задоволення.
67. Мета та завдання судово-психологічної експертизи. Основні завдання експертизи психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах.
68. Поняття про психічний інфантилізм. Основні види психічного інфантилізму.
69. Поняття про гіпер та гіпоактивність: причини, прояви, способи подолання.
70. Рання дитяча нервовість: причини, прояви, способи подолання.

3.2. Питання для визначення рівня прикладної та практичної підготовки вступника

1. Підберіть комплекс психодіагностичних методик для визначення стилю управління персоналом. Обґрунтуйте вибір методик та логіку дослідження. Проаналізуйте залежність успіху від стилю управління.
2. Розкрийте технологію формування сприятливого соціально- психологічного клімату в організації (поняття, види соціально- психологічного клімату в організації, діагностичний та корекційно- розвивальний компоненти).
3. Зробіть порівняльний аналіз стилю консультативної діяльності психолога в поведінковому підході і в руслі гуманістичної психології.
4. Запропонуйте власний варіант психограми психолога-консультанта.
5. Зробіть порівняльний аналіз консультування і психотерапії як різних рівнів надання психологічної допомоги.
6. Обґрунтуйте комплекс методик для оцінки психологічної готовності дитини до школи. Розкрийте сутність та особливості використання кожної із запропонованих методик.
7. Обґрунтуйте комплекс методик для вивчення проблеми відставання дитини

молодшого шкільного віку у навчанні. Розкрийте сутність та особливості використання кожної із запропонованих методик.

8. Обґрунтуйте комплекс методик для дослідження особистості дезадаптованого підлітка. Розкрийте сутність та особливості використання кожної із запропонованих методик.
9. Зробіть порівняльний аналіз психометричного та проєктивного підходу в дослідження особистості. Наведіть приклади психодіагностичних методик, розроблених у рамках цих підходів. Розкрийте сутність кожної із запропонованих методик.
10. Зробіть порівняльний аналіз нормативно-орієнтованих та критеріально-орієнтованих тестів в дослідженні інтелекту. Наведіть приклади психодіагностичних методик, розроблених у рамках цих підходів. Розкрийте сутність кожної із запропонованих методик.
11. Обґрунтуйте систему психологічної допомоги, спрямовану на корекцію емоційної сфери дітей дошкільного віку. Зазначте мету, основні завдання запропонованих заходів, вкажіть, для корекції якого порушення вони ефективні.
12. Чому в умовах сучасного інформаційного суспільства актуалізується проблема формування у школярів бажання та вміння вчитися? Проаналізуйте вікову динаміку формування вміння самостійно вчитися в умовах шкільного навчання.
13. Розкрийте зміст поняття «психологічна компетентність вчителя». Якими психологічними знаннями, вміннями і навичками, на вашу думку, має володіти сучасний вчитель? Відповідь обґрунтуйте.
14. Зробіть психологічний аналіз впливу монологічного та діалогічного педагогічного спілкування на особистісний розвиток учнів. Розкрийте зміст чинників, які перешкоджають діалогічному педагогічному спілкуванню. Запропонуйте шляхи їх усунення.
15. Зробіть порівняльний аналіз авторитарного, демократичного та ліберального стилів сімейного виховання дітей. Які позитивні та негативні риси їм властиві?
16. Чи погоджуєтесь Ви з наступним твердженням: «З точки зору Фрейда,

організм людини не народжується з Супер-его. Формально воно з'являється тоді, коли дитина починає розрізняти поняття «правильно» і «неправильно»? Відповідь обґрунтуйте.

17. Поясніть, у чому полягає відмінність між особистим і колективним несвідомим у теорії Юнга? Чи поділяєте Ви погляди вченого стосовно існування колективного несвідомого? Відповідь обґрунтуйте.
18. Чи погоджуєтесь Ви з наступним твердженням, висловленим А. Адлером: «Почуття неповноцінності може мати і позитивну дію, як на рівні індивіда, так і на рівні соціуму, оскільки саме з ним пов'язане постійне прагнення до переваги». Відповідь обґрунтуйте.
19. Обґрунтуйте та розробіть орієнтовну програму (сценарій) соціально-психологічного тренінгу, спрямованого на подолання тривожності у молодших школярів. Опишіть основні методи роботи, методичні прийоми і техніки, які на ваш погляд, є найбільш ефективними для реалізації даної мети.
20. Обґрунтуйте та складіть орієнтовну програму (сценарій) соціально-психологічного тренінгу, спрямованого на розвиток комунікативних здібностей. Опишіть основні методи роботи, методичні прийоми і техніки, які на ваш погляд, є найбільш ефективними для реалізації даної мети.
21. Обґрунтуйте та складіть орієнтовну програму (сценарій) соціально-психологічного тренінгу, спрямованого на підвищення рівня згуртованості в групі підлітків. Опишіть основні методи роботи, методичні прийоми і техніки, які на ваш погляд, є найбільш ефективними для реалізації даної мети.
22. Обґрунтуйте та складіть орієнтовну програму (сценарій) соціально-психологічного тренінгу, спрямованого на розвиток впевненості у собі. Опишіть основні методи роботи, методичні прийоми і техніки, які на ваш погляд, є найбільш ефективними для реалізації даної мети.
23. Обґрунтуйте та складіть орієнтовну програму (сценарій) соціально-психологічного тренінгу, спрямованого на розвиток лідерських

якостей у підлітків. Опишіть основні методи роботи, методичні прийоми і техніки, які на ваш погляд, є найбільш ефективними для реалізації даної мети.

24. Зробіть порівняльний аналіз стилю консультаційної діяльності психолога в поведінковому підході і в руслі гуманістичної психології.
25. Запропонуйте власний варіант психограми психолога-консультанта.
26. Зробіть порівняльний аналіз консультування і психотерапії як різних рівнів надання психологічної допомоги.
27. Розкрийте значення використання ідей про особистісний розвиток А. Маслоу у психологічному консультуванні.
28. Проаналізуйте модель практики консультування, запропоновану К. Роджерсом. Виділіть її сильні та слабкі моменти.
29. Обґрунтуйте та складіть орієнтовну програму (сценарій) соціально-психологічного тренінгу, спрямованого на вирішення конфліктів між батьками і дітьми.
30. Обґрунтуйте та складіть орієнтовну програму (сценарій) соціально-психологічного тренінгу, спрямованого на профілактику конфліктної поведінки у підлітків

4. Список рекомендованої літератури для самостійної підготовки до вступного іспиту

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология. М.: Академический проект: Альма Матер, 1995. 702 с.
2. Анастаси А. Дифференциальная психология. М.: Апрель – Пресс, 2001.
3. Андреева Г.М. Социальная психология: учебник для высших учебных заведений. М.: Аспект Пресс, 2007. 363 с.
4. Андрійчук І.П. Математична статистика для психологів: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2011. 132 с.
5. Асмолов А.Г. По ту сторону сознания; методологические проблемы неклассической психологии. М.: «Смысл», 2002. 480 с.
6. Ахвердова О.А., Волоскова Н.Н., Белых Т.В.. Дифференциальная психология: теоретические и прикладные аспекты исследования интегральной индивидуальности: учеб. пособие. СПб.: Речь, 2004. 168 с.
7. Блейхер В.М. Крук И.В., Боков С.Н. Практическая патопсихология. Ростов-на-Дону, 1996. 448 с.
8. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. Изд. 3-е, испр. и доп. М.: Независимая фирма «Класс», 2001. 336 с.
9. Бондарчук О.І. Експериментальна психологія: Курс лекцій. К.: МАУП, 2003. 120 с.
10. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. К.: МАУП, 2001. 96 с.
11. Бочелюк В.Й. Бочелюк В.В. Методика та організація наукових досліджень із психології: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
12. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: навчальний посібник. К.: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
13. Власова О.І. Педагогічна психологія: навчальний посібник. К.: Либідь, 2005. 400 с.
14. Волянська О.В. Ніколаєвська А.М. Соціальна психологія: навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 275 с.
15. Галян О.І. Галян, І.М. Експериментальна психологія: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2012. 400 с.
16. Говорун Т.В. Кікінежді О.М. Гендерна психологія: навчальний посіб.

- К.: Академія, 2004. 308 с.
17. Головатий М. Ф. Політична психологія: навчальний посібник. – К.: МАУП, 2006. 400 с.
 18. Гончарук П.А. І.В. Сингаївська. Загальна психологія: пропедевтика: модульний підхід. К.: Крок, 2009. 220 с.
 19. Джелалі В.О. Психологія вирішення конфліктів: навч. посібник. Х. К.: ТОВ «Р.И.Ф.», 2006. 320с.
 20. Джамбалво К. Консультирование о выходе: Семейное воздействие. Как помогать близким, попавшим в деструктивный культ / пер. с англ. Нижний Новгород: ННГУ, 1995.
 21. Джонсон Д. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування. К.: Видавничий дім „КМ Академія”, 2003. 285 с.
 22. Джордж Р., Кристиани Т. Консультирование: теория и практика / пер. с англ. А. Шадура. М. : Эксмо, 2002. 448 с.
 23. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2005. 456 с.
 24. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія. К.: Центр учбової літератури, 2009.
 25. Елизаров А.Н. Основы индивидуального и семейного психологического консультирования: учебное пособие. М.: Ось-89, 2003. 336 с.
 26. Збірник тестів для державної атестації бакалаврів психології / З.М.Адамська, І.П.Андрійчук та ін. / за заг. ред. Г.К. Радчук. Тернопіль, ТНПУ ім.В.Гнатюка, 2017. 234с.
 27. Зейгарник Б.В. Патопсихология: учеб. пособие для студ. вузов. М.: Академия, 2000. 208 с.
 28. Зимняя И.А. Педагогическая психология: учебное пособие. М.: Логос, 2001. 384 с.
 29. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология. СПб.: Питер, 2001.
 30. Клименко В.В. Психологія творчості: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 480 с.
 31. Кочюнас Р. Психологическое консультирование. Групповая психотерапия. М. : Академический Проект: ОППЛ, 2002. 464 с.
 32. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с.

33. Кулагина И.Ю. Возрастная психология (Развитие ребенка от рождения до 17 лет): учебное пособие. М.: Изд-во РОУ, 1996. 180 с.
34. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 128 с.
35. Левченко И.Ю. Патопсихология: теория и практика: учеб. пособие. М.: Академия, 2000. 232 с.
36. Лейбин В.М. Классический психоанализ: история, теория, практика. М.: МОДЭК, 2001. 1056 с.
37. Леонгард К. Акцентуированные личности. *Психология индивидуальных различий* / под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. М.: ЧеРо, 2000. С.585-664.
38. Ложкін Г.В., Пов`якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. К.: ВД «Професіонал», 2007. 416 с.
39. Максименко С.Д., Носенко Е.Л. Експериментальна психологія: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
40. Максимова Н.Ю., Мілютіна К.Л., Піскун В.М. Основи дитячої патопсихології: навчальний посібник. К.: Перун, 1996. 464 с.
41. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 688 с.
42. Нагаєв В.М. Конфліктологія: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 198 с.
43. Носс И.Н., Васина Н.В. Введение в практику психологического исследования. М.: Изд-во Института психотерапии, 2004. 352 с.
44. Овчарова Р.В. Практическая психология образования: учебное пособие. М.: Академия, 2003. 448 с.
45. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: підручник. К.: Академвидав, 2005. 448с.
46. Основи практичної психології: підручник / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелєва та ін. К.: Либіль, 1999. 536 с.
47. Павелків Р.В. Вікова психологія: підручник. К.: Кондор, 2011. 469 с.
48. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. История и теория психологии: у 2 т. Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. 405 с.
49. Предко О.І. Психологія релігії: підручник. К.: Академвидав, 2008. С.223-

50. Психологія сім'ї: навчальний посібник / за заг. ред. В.М. Поліщука. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 239 с.
51. Радчук Г.К., Корміло О.М. Диференціальна психологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2009. 424 с.
52. Роджерс К. Становлення личности. Взгляд на психотерапію. М.: ЭКСМО-Пресс, 2001. 415 с.
53. Роменець В.А., Маноха І.П. Історія психології ХХ століття. К.: Либідь, 1998. 988 с.
54. Руденко В.М., Руденко Н.М. Математичні методи в психології. К.: Академвидав, 2009. 384 с.
55. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: підручник. К.: Академвидав, 2005. 360 с.
56. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2007. 424 с.
57. Степанов О.М. Педагогічна психологія: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2011. 416 с.
58. Солошенко Д.В. Экстренная психологическая помощь. Консультирование (телефон доверия). Х.: Горсинг, 2001.
59. Солсо Р.Л., Джонсон Х.Х., Бил М.К. Экспериментальная психология: практический курс. СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2002. 528 с.
60. Сорокоумова Е.А. Возрастная психология. СПб.: Питер, 2008. 208 с.
61. Соціально-психологічна профілактика порушень адаптації молоді до повсякденного стресу: методичні рекомендації / за наук. ред. Т. М. Титаренко. К.: Міленіум. 84с.
62. Технологія тренінгу / упоряд.: О.Главник, Г. Бевз; за заг.ред. С.Максименко. К.: Главник, 2005. 112 с.
63. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. К.: Либідь, 2003. 376 с.
64. Титаренко Т.М. Кризове психологічне консультування. К.: Главник, 2004. 96 с.
65. Ушакова І.М. Геронтопсихологія: навчальний посібник. Х.: УЦЗУ, 2009. 173 с.

66. Хоментаскас Г.Т. Семья глазами ребенка. М.: Педагогика, 1989. 160 с.
67. Хорни К. Наши внутренние конфликты: Конструктивная теория невроза. СПб.: Лань, 1997. 240 с.
68. Хухлаева О.В. Основы психологического консультирования и психологической коррекции: учебное пособие. М.: Издательский центр «Академия», 2001. 208 с.
69. Хухлаева О.В. Психология развития: молодость, зрелость, старость. М.: Издательский центр «Академия», 2002. 208 с.
70. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2007. 464 с.
71. Шнейдер Л.Б. Пособие по психологическому консультированию : учебное пособие. М. : Ось-89, 2003. 272 с.
72. Шпак М.М. Психологічна служба в закладах освіти: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2008. 140 с.
73. Шпак М.М. Психологія розвитку емоційного інтелекту молодших школярів: монографія. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. 372 с.
74. Ярошевский М.Г. История психологии от античности до середины XX в.: учебное пособие. М.: Академия, 1996. 416 с.
75. Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2004. 679 с.